

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИН ОРГАНЫ

1951
АВГУСТ
5

ВОСКРЕСЕНЬЕ
№ 154 (3224)
ӨРТӨЗ 20 КӨП.

БО ХУНГУ СОЛУНДА:

Тараа белеткелиниң дугайында эш И. В. Сталинга рапорт (1 арын).
Дүжүт ажаашкыны болгаш көдээ ажил-агый продуктуларының белеткели (1 арын).
А. Орус-оол—Тараа кезилдеси эгелзэн (1 арын).
В. Куренев—Областын партия школарының өөредилгези чедишкенин эрткен (2 арын).
П. Леонов—Сибириниң мурнакчы комбайнёрларының ажылының дуржулгазы (2 арын).

КОЛХОЗ ТУДУУНДА (2 арын).
И. Евдокимов—Колхозтарда хуваашпас фондуларны чөп ажылаар (3 арын).
Бижик өөредилгезин улам калбартып, чонун бижик билбес чоруун узуткаар (3 арын).
РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР (3 арын).
Ю. Зявигин—Делегейде болуп турар чоруктарның долчулалы (4 арын).
Кореяда болушкуннар (4 арын).

МОСКВА, КРЕМЛЬ.

ССР Эвилелинин Министрлер Чөвүлелинин Даргазы эш Иосиф Виссарионович СТАЛИНГА

Крым областың колхозтары, совхозтары тараа белеткелиниң күрүсө планын хуусаа бетинде 106 хуу күүсеткенин эргим Иосиф Виссарионович, Силерге илеткеп тур бис. Бо чылын 1949 чылга денээрге 10 миллион пуд хөй тарааны, эрткен чылга денээрге 14800 муң пуд хөй тарааны күрүсөгө дужааган. МТС-терини ажалда бергени дээш тывыскы счөгтарын талазы-биле күрүсөгө тараа дужаарын колхозтар үрүлчүлөп турар. Кыш ажилдыр болгаш чазын чыгар тарааларын үренини биле областың колхозтары, совхозтары бүрүн хандыртын ан. Ам колхозтар мал чени, магадайлар, курлар, үренини фондузун болгаш нияти ажил-агыйны улам-на быжыглаарына, оон хөгжүдеринге чугула өске-даа фондуларын уураын чорудуп турар.

Артельдин нияти ажал-агыйын бүгү хемчег-биле хөгжүтүп-шаан, хуваашпас акша фондуу улгатырбышаан, мал кажазларын, хөлдери, хөлчүгештерин, колхозтарын электр станцияларын болгаш буюуларын өске-даа тудуларын кылырын хереглээр хуваашпас фондуларын үрүлчү долдурбушаан, колхозтар винитин ажил агыйын быжыглаарына үдөзлөш, колхозчуларын материалдык чагай амьдараларын өзүлдезин хандырын, күш-хүнүңге натура болгаш акша орулга бээрин бедидип турар.

Крым областың эр, херээжен колхозчулары, МСТ-терин, совхозтарын ажалдакчылары, көдээ ажил-агыйның ажалдакчылары хүн-бүрүнүң дузаламчызы дээш, бистин ынак Төрзөн чуртувустун улам-на ынак чекетелишкенин дугайында ада-сагыш салышкыны дээш большевик партияга, совет чазыга болгаш эш Сталин, Силерниң бодунарга ханы өөрүп четиргени илередип турар болгаш дүк, хөвөн, тарымал тоорук, эфир-үстүг культуралар, виноград болгаш көдээ ажил-агыйның өске-даа продуктуларын белеткээриниң планын хуусаа бетинде күүседирин хүлээнип тур бис.

Крым областың көдээ ажил-агыйның бүгү культураларында бедик дүжүтү алырына быжыг үдөзенин салыр дээш, чангыс болгаш кур чер андарылганын чорудар талазы-биле, кыш ажар тарааны чаштыр тарааны белеткээр, чорудар талазы-биле улуг ажылды чорудуп турар.

Крым областың ажилчы чону бистин социалист Төрзөн чуртувустун күчүзүн улам быжыглаарына бүгү күжүн салыры болгаш бүгү делегейге быжыг тайбың дээш, бистин чуртувуска коммунизм тудушкунуна чаа чедишкенин дээш демиселге бүрүн шийтир-лини эргим эш Сталин, Силерге бүүредип тур бис.

ВКП(б) Крым обкомунуң секретари П. ТИТОВ.

Ажилчы чоннар депутаттарының Крым обкомунуң даргазы С. ПОСТОПАЛОВ.

Белеткелдер Министерствонуң Крым областа төлээси А. КАЛИНИН.

Крым областың көдээ ажил-агый эргелелиниң начальниги М. ПАЩЕНКО.

Тараа трестиниң директору Н. МАСЛОЗ.

Хөвөң трестиниң директору Ю. ЛЕВИН.

Дүжүт ажаашкыны болгаш көдээ ажил-агый продуктуларының белеткели

ДАГЛАРДА КОМБАЙННАР

ВЕЛИ (Армян ССР). Чемьялский сынарарының эдээнде Ильич аттыг көдээ ажил-агый артелиниң шөлү чапты берген чыдар. Мында дүжүт ажаашкының түлүк үези. Көдээ ажил-агый артелиниң шөлдеринде Берневский районнуң МТС-иниң боду чоруур комбайны чедип келген. 20 гектар чедир ийленчек черге машиналар чорудары-биле механизатор улуг мергежилди шингээдип алыр жуурап турган. Ынчанга-даа комбайнёр Багдарянага берге байддалар оон бедик буюулар-биле ажалдаарына моонда болуп шыдаан. 10 хонук дургузунда оон ажаап алган тараанының шөлү 170 гектар. Декада нормазын ийи катал ажыр күүсеткен. Комбайнёр гектар бүрүзүндөн 15 центнер тарааны бастырган. Эш Багдаряна Ильич аттыг колхозтун шөлдеринге бүдүп чартык сезон нормазын күүседир деп хүлээлге алган.

Он-он комбайннар Горискийни, Сисанскийниң дагыл колхозтарының болгаш республиканың өске-даа районнарының тараанын ажаап турар.

Комбайн-биле ажаап алышкыны-руп турар.

Мурнакчы колхозче экскурсия

РЯЗАНЬ. Шялов районнуң «Социализмниң фундаментизи» деп көдээ ажил-агый артелине ниятинин малында чылдын-на сүтүң бедик доктаамал саалдазын ап турар. Маада эрткен чылын-на ниятинин мал ажылын сайзыраларының үш чыл планын хуусаа бетинде күүсеткен, продуктулуунуң талазы-биле дайын мурнуңдагы деннедди үш катал ажырган.

Колхозтун малчылары бо чылын үш муң килограмм сүтү инек санында алыр дээш демисежип турар. Бүгү малдар чангыс хөвирлиг үдөгүлгө кайлааларга туруп турар. Чайгы үеде одаларны элчег-биле ажаллавышаан, дүн-хүн дургузунда

ның шөлүн эрткен чыл-биле денээрге 40 хуу өскөн.

ТАРААНЫ КҮРҮНӨГӨ

МАЙКОП (Адыгей автономнуң областы). Июль 21-де Кошехабль аудлуң Киров аттыг колхозу Адыгейге бир-ле дугаар күрүсөгө тараа дужаалганының планын хуусаа бетинде күүсеткен. Күрүсөниң тараа уура черлеринде 15 муң центнер Кубанын кызыл-тазы урдунган. Ол шыкш Майкоп районнуң Сталин аттыг колхозу хуусаа бетинде күүсеткен.

ХЕНДИРНИҢ МЕХАНИЗАЧЫТКАН АЖААЛГАЗЫ

РОВОНО. Степанск районнуң улгатырган Ленин аттыг колхозу бир дугаар-ла хендирниң механизациян ажаалгазын эгелзэн. Эрткен чылын ажаап алышкында бир гектар черниң хендирин ажаарына хүнде холбиле 15 колхозчулар ажалдап турган. Ам 8 кижин ажалдаар машиналар-биле болгаш хендир комбайнлары-биле ийи хүнде 52 гектарны ажаап алган.

Хендирниң механизациян ажаап алышкыны ол шыкш областың өске-даа районнарында чорудуп турар.

(СЭТА).

хавырып кадарар чорукту хереглөп турар.

Колхозта мал чеминиң быжыг туруштуг баазаны тургустунган. Шынааларны өдөк төп чемийтедирин, черлик шынаа үнүштерин арыглап-аштап турар. Балгаш дулаалыг, харганнарлыг шынаалар ажалгазын эгелзэн. Чылдын-на чүс гектар хире черге дазылында чемийтиг үнүштерин тарып турар.

Колхоз фермазынга хөй саныг экскурсчулар кээп турар. Бо хүн фермага колхоз малчыларының чүс дугаар экскурсиясы келген. Ук экскурсия Пигельни райондан чедип келген.

(СЭТА).

Школаларның чаа өөредилгези чазылынга белеткелин чедишкенин доозар

Улус өөредилгезиниң херээңге коммунисттиг ниятиледдиң тургузуучулары — аныяк — салгакчыларның кижизидилгезинче бистин социалисттиг күрүсөвиште улуг кичээңгейин салып турар. «Аныяктар — бистин келир үеви, бистин идегеливи...» деп эш Сталин чугаалаан. Аныяк салгакчыларны коммунисттиг эзуга, омак-сергек, өөрүшкүдүг амьдыралчы байддалга, бодуун херээңге бүрүлдүг, бергелерден кортпас, кандыг-даа шаптарчыларны ажал эртеринге белең болур чорукка кижизидер дээш бүгү-ле байддаларны бисте хандырып тургускан.

Коммунист партия, совет чазак, улуг Сталин совет удузтун культуразын бүгү хемчээлди-биле бедидиринче доктаамал сагыш салышкыны көргүзүп турар. Улус чырыдышкынының бистин чуртувуста калбарышкыны ышкаш, шак ындаг улуг калбарышкының делегейин өске кандыг-даа чуртунга туруп көрбөз болгаш чок-даа, ССРЭ-ниң бүгү улустарының национал дылдарының кырынга бүгү-нитиниң ыяавыла эге өөредилгезин Совет Эвилели шагда-ла боттандырган болгаш ам чеди чылдын ыяавыла өөредилгезин чедишкенин боттандырып турар. Школаларның четкини чыл санында өзүп, калбарып, өөреникчилерин саны көвүдөп турар.

Ам бүгү чуртта, оон иштинде бистин Тыва областа школаларның чаа өөредилгези чазылынга ажил-ишти белеткелди чоруп турар. Ол чугула керекке бүгү хөй-ишти, чер-терини, партия, совет, профэвилел болгаш комсомол организациялары мурнукузу шыкш эң идеякыг кижизидерин көргүзүп турарлар.

Областың Тес-Хем, Чаа-Хөл, Каа-Хем, Сүт-Хөл, Улуг-Хем районнарының партия, совет организациялары школа, интернаттарының чайгы белеткел ажилдарын багай эвес удуртуп, ол чугула ажилче бүгү-нитиниң күжүн мобилизастап шыдааны-биле оларның школаларының барык хөй кезинде чаа өөредилге чазылынга белеткел доозунда дооступ турар. Ылангыя Тес-Хем районнуң бүгү школаларының тудуг, септелгелериниң 75 хуузу күүсетинген. Шуурмакта Жданов аттыг колхозта эге школа (эргелекчизи эш Шыдыраа) септелгезин июльдин 25-те-ле бүрүн дооскан. Чаа-Хөл районнуң Кара-Суг, Кара-Тал чеди чыл школалары, Ак-Турунгуң Ленин аттыг көдээ ажил-агый артелинде эге школа тудуг, септелгезин доосканнар. Сүт-Хөл районнуң Кызыл-Тайга, Хөр-Тайга, Хөлчүктүг, Бора-Тайга эге школалары болгаш Суг-Аксы чеди чыл школызы септелгезин болгаш чаа тудуларын доозуп турарлар. База Улуг-Хемниң Шагаан-Арыг, Чаа-ты суму чеди чыл школалары, Эйдиг-Хемниң Сталин аттыг, Хайраканниң Мичурин аттыг колхозтарында эге школалар чайгы септелгезин доозарына чоокшулаан.

Ынчанга Мөңгүн-Тайга, Өвүр, Чөөн-Хемчик, Бай-Тайга, Танды, Барыш-Хемчик, Эрзин болгаш өске-даа чамдык районнарда чаа өөредилге чазылынга школалар белеткели, ылангыя оларның чайгы септелгелери, чаа тудулары мурнуку деннедди хөвөр хамыктың четпес чоруп турар. Чижээ, Мөңгүн-Тайганың Мөгөн-Бүрөн эге школызы, Чөөн-Хемчик районнуң «Коммунизмче орук» колхозта эге школа, Чадаана хоорайда тыва ортумак школа, Танды районнуң Ленин, Сталин аттыг колхозтарында эге школалар боттарының септелгелерин мынчага чедир орту безин чедирбээр. Үстүнде санатыган районнары БКП(б) райкомнары, райкүүсконнар болгаш улус өөредилгезиниң органдары

школалар белеткелинче чогуур сагыш салбайн, ол чугула керекти ала-чайгаарлаашкының байддалчы салып кийргени шуут-ла тодоггайдыр.

1951—1952 чаа өөредилге чылы эгелээринге чедир ай четпес хуусаа арткан. Ынчанга чаа өөредилге чазылынга уткуштур белеткел ажилына холбашкан хамыктың чугула сорулга болза, бүгү-нитиниң ыяавыла чеди чыл өөредилгезиниң областа чедишкенин боттандырып болур. Чер-терин партия, совет болгаш хөй-ишти органдары бүгү-ле школа назылыг урууларны өөредилгези бүрүнү-биле хаара тудар дугайында улус өөредилгезиниң органдарына бүгү таланын боттат дузаламчызын көргүзөр хүлээлгелер.

Школа назылыг чангыс-даа урууну өөредилгелен дашкаар артырбас, — сорулга шак ындаг. Оон-биле кады областың улус өөредилге кылдыни, БКП(б)-ниң тус-тус райкомнары, райкүүсконнар школа дуудуларыны, оларның септелгелериниң удуртулгазында четпестерин дарый чылдып узуткавышаан, школалар белеткелин ажил-агыйның өске чугула кампаниялары-биле бүрүн аралаштырып тургаш, күүсетимизин, тудуг, септелгелерин август 15-тин бетинде шуут доостурп, школалар белеткелиниң күрүсө хүлээп алышкыны август 20-нин бетинде чер болганынга дооскан турарын хандырып журулду.

Оң аңгыда, өөредилге чылы эгелээриниң бетинде школаларны эргежок чугула бүгү-ле өөредилге номнары, программалар, көргүзүг материалдары, бижик херекселери болгаш өске-даа эт-херекселер-биле бүрүн хандырып, ылангыя карандаш, кылдырааштын чыл чурттарындагы школа бүрүзүңге тургузар керек. ОблОНО болгаш оон районнарда тус-тус кидилгелери банкы каадырларын чечелээшкенинге эрткен өөредилге чылында тургулаа улуг четпестерин бо чылын болуурбызы-биле, башкылар хуваалдазын бо айны баштайгы чартында бүрүн доозуп, ол талазы-биле тус-тус школалар удурткучуларының (директорларының, эргелекчилериниң) ажил-ишти мөзү-шынарын, теоретиктиг билиниң деннедди өөренип көөрүчү кол кичээңгейин салза чогуур.

Чаа өөредилге чазылыга уткуштур белеткелди чедишкенин боттандырырга холбаштыр, совет школагыга берге чогуур өөредилге-кижизидилгелиг ажилдын шынарын үндөзени-биле экижидеринче, башкылаашкынын идея-теоретиктиг деннедди бедидеринче кол кичээңгей салдырган турар журулду. Ынчанга башкыларын август чөвүлел хуралдарын шак ол сорулгага бүрүн холбаштыр организастыг, бедик деннедди эртерилгээр керек. Оларга эрткен өөредилге чазылының түндүгелерин, мурнакчы башкыларын ажалының дуржулгазын түнөп чугаалаштырышан, И. В. Сталинниң «Марксизм болгаш дил эртеминиң айтырыллары» деп генийлиг ажалына, база И. П. Павловтун, И. В. Мичуринниң мурнакчы өөредилге үндөзлөп, чаа өөредилге чазылында школалар дыл болгаш биология эртемперинин башкылаашкынын улам экижидер талазы-биле чаа-чаа сорулгаларын башкыларын мурнуңга салган турар журулду.

Чаа өөредилге чазылыга үлөгөрлиг белеткел — школаларның чедишкенин ажалының болгаш муң-муң совет урууларның өөредилге, кижизидилгезиниң шынарын экижидериниң үндөзени ол.

Тараа кезилдеси эгелзэн

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Улуг-Хем районнуң колхозтарының дууларында элбөкшылдыг байлак дүжүт быжып турар. Ол дүжүттү шаанда чидирг чокка ажаап мур сорулга-биле Шагаан-Арыг ТС-тин комбайнёрлары тус-туса уувадалыг колхозтарының тараа ховуларында баш бурунгаар челе бергенер, шөлдерин орту-дескини өөренип ап турарлар.

Шагаан-Арыг МТС-тин сураглыг комбайнёру эш М. Бюрюбо «Сталин-нең—6» деп комбайн-биле Ленин аттыг колхозтун кызыл-тазын июль 31-ден эгелзеш ажаап ап кирипкен. Эш М. Бюрюбо баштайгы хүнде 12 гектар черниң тараанын ажаап алыр нормалыг тургаш 12,5 гектар

ны, оон дараазында хүнде 19 гектар черниң дүжүдүн ажаап алган. Ол колхоз баштайгы дүжүттү күрүсөгө дужаары-биле белеткеп турар.

Комбайнёр эш П. Балчыр-оол «С—4» деп боду чоруур комбайн-биле Жданов аттыг колхозтун тараанын август 1-ден эгелзеш ажаап ап кирипкен. База ол шыкш Шагаан-Арыг сумуда «Кызыл туку» колхоз болгаш «УТКШ-ниң 25 чыл ою» совхоз август 1-ден эгелзеш дүжүт ажаап алышкыныне кирипкен.

Ам районнуң өске-даа колхозтары дүжүт ажаап алышкыныне кириптеринге белең туруп турарлар. А. ОРУС-ООЛ.

ВКП(б) Каа-Хем райкомунуң болгаш ажилчы чоннарының депутаттарының район Советиниң күүсөкчи комитетини илереди келгенин эзугаар мал чеди белеткээриниң талазы-биле моон алдаанда мурнакчыларын областың Хүндүлөл самбыразына кирип турар:

К. Боротников—«Победа» колхозтун сизген кезер машинада машинист, ажил нормазын 140—150 хуу чедир күүседип турар.

С. Кенден—«Победа» колхозтун сизген кезер машинада машинист, бүдүрер ажил нормазын 110—120 хуу күүседип турар.

Т. Торжу—«Победа» колхозтун сизген сарааттакчызы, хүнде норма үзүүн 110—120 хуу күүседип турар.

С. Стариков—«Победа» колхозтун сизген сарааттакчызы, ажил нормазын 130—135 хуу күүседип турар.

П. Боротников—«Победа» колхозтун сизген сарааттакчызы, бүдүрер ажил нормазын 130—135 хуу күүседип турар.

У. Назынчал—«Победа» колхозтун сизген сарааттакчызы, кылдыр ажилдын нормазын 120—125 хуу күүседип турар.

С. Серендик—«Победа» колхозтун сизген сарааттакчызы, ажил нормазын 120—125 хуу күүседип турар.

К. Самароков—«Октябрь 14 чыл ою» колхозтун сизген сарааттакчызы, кылдыр ажилдын нормазын 135 хуу күүседип турар.

Г. Майоров—«Октябрь 14 чыл ою» колхозтун сизген сарааттакчызы, бүдүрер ажил нормазын 135 хуу күүседип турар.

Шарави—«Октябрь 14 чыл ою» колхозтун сизген сарааттакчызы, ажил нормазын 125 хуу күүсеткен.

Лопсаң—«Октябрь 14 чыл ою» колхозтун сизген сарааттакчызы, бүдүрер ажил нормазын 125 хуу күүседип турар.

Натпак—«Октябрь 14 чыл ою» колхозтун сизген сарааттакчызы, ажил нормазын 125 хуу күүседип турар.

Шинит-оол—«Октябрь 14 чыл ою» колхозтун сизген сарааттакчызы, бүдүрер нормазын 126 хуу күүседип турар.

Л. Мамонтов—«Октябрь 14 чыл ою» колхозтун сизген кезер машинада ажалдап турар машинист, ажилдын нормазын 125 хуу күүседип турар.

Емегендий—«Октябрь 14 чыл ою» колхозтун сизген кезер машиназының машинистизи, хүнде ажил нормазын 125 хуу күүседип турар.

Д. Погодин—«Октябрь 30 чыл ою» колхозтун сизген сарааттакчызы, ажил нормазын 125 хуу күүседип турар.

Кижингийн—«Октябрь 30 чыл ою» колхозтун сизген сарааттакчызы, бүдүрер ажил нормазын 125 хуу күүседип турар.

М. М. Салчак—«Кызыл туку» колхозтун сизген сарааттакчызы, кылдыр ажил нормазын 130 хуу күүседип турар.

А. П. Балчугов—«Кызыл туку» колхозтун сизген сарааттакчызы, нормазын 130 хуу күүседип турар.

К. Мамонтов—«Октябрь 14 чыл ою» колхозтун сизген сарааттакчызы, кылдыр ажил нормазын 135 хуу күүседип турар.

Сизген кезилдезин дүргедедир

Эрзин районнуң «Коммунизмче орук» колхозтун сизген ажаап алышкынының байдалы болза, сизген кезилдеси эгелзэвинден бээр июльдин өөлүгү чартыныга чедир колхозчулар 3105 центнер сизгенге кезип, бөлүп, сарааттап алган.

Ындыг-даа болза, сизген ажаап алышкынының ажилы оожум чоруп турар. Белеткеп алза чогуур сизгенди плангыга содарга, ам херек кырында белеткелденген сизген эвээш болуп турары тодаргай болган. Сизген ажаап алышкынының үезинде ажилдын бүдүрүмчелин улам бедидери вегетина турар.

Сизген шөлүндө ажалдап турар колхозчулар Тере-Балы, Анай, Бадыр, Бөмбүрүк, оон-даа өскелер оваашкан ажил нормазын хүн бүрүде 150 хуу күүседип, идеякыг ажалдап турарлар. Ол шыкш бүгү колхозчулар кижин бүрү ажилдын темпизин дүргедедир ам бо үеде тергин чугула.

Дүжүт ажаап алышкынынга белеткел

Барыш-Хемчик районда улгатыр-бастырап 11 шаңны белеткэн. Сноп катышкан «Большевик» колхозтун даяжып сарааттаарына беш кезек тараанында чайгы ажалгазы эки черде 10 шаңны эжил кылган. Тараа кезер дөрт машинаны септел, тараа шөлүңгө колхозчуларын чурттаары делгем 3 чадырым, 4 май-турар. Тарааны өл-чактаан камгалары-биле тус-тус черлерде серилерин тудуп эгелзэн. Узуну он дөрт, дооразы он метр серинин ыяжын даяжып дооскан болгаш өске серилериниң ыяжын өөртүп турар. Келген ыяштар-биле чамдык улус тудуп турар.

База 6 кезек черде алы-биле тараа

Х. СЕРЭЭ.

Күскү ажаап алышкыныга белеткел ам-даа кошкак

Улуг-Хем районнуң Мичурин, Ворошилов, Димитров аттыг колхозтарында тарааның үнүжү эрткен чылга бодарга элзэн эки. Чүгүлө ол колхозтарда-даа энес өске-даа колхозтарда база чүгээр. Чамдык черлерде тараалар кезериниң кырында келген.

Ындыг турбуза, ажаап алышкыныга белеткел чамдык колхозтарда четпес чоруп турар. Районда ниятизи-биле бар ажаап алышкыны машиналарының конут эвээш хуузу септетинген. Чижээлээрге, Сталин аттыг, Калинин аттыг, Жданов-аттыг колхозтар ич багай белеткедир.

Бо хүннерге чедир чангыс-даа колхоз дүжүт ажаап алышкыны

ның дугайында ажалчы план чогатпаан. Комбайннар-биле кезер черлерин айтып демдектевезин болгаш ол черлерин аштап арыглаван.

Күскү хову ажалдарына чорудар агитас-массалыг ажалдарының планнары чогаатынмаан, хову турлагларына үндүрер хаан солуннар, агит-хуудустар, көргүзүг самбыралар кылдынмаан. Чеме коммунисттер, комсомолчулар каан ажалдаары, олар чүвү харыылаарын планнап кылбаан.

Мынчанга колхоз баштаар черлери, суму Советтери, партия организациялары ажаап алышкыны белеткелди дарый доозары чугула.

М. БУГАЛДАЙ.

Областың партия школазының өөредилгези чедишкнниг эрткен

ВКП(б) обкомунун чанында областың партия школазы 1950—1951 өөредилге чылын июль 31-де дооскан.

Эркен өөредилге чылында школазы 37 киж дооскан. 1 дугаар курстун 39 дыйнакчылары агар шылгалдаларны дужааган болгаш 2 дугаар курсче шидчээн. 21 киж белекел салбырын, партияның, Советтин 16 харысгалганы ажилдакчылары он ай хуусаалыг курсту дооскан.

Бүгү-ле курстарнын болгаш салбырларнын дыйнакчылары ВКП(б) ТК-ның бадылааны өөредилге планын өзугаар программалыг материалдарны бүрүн-биле өөренип эрткен. Ол план улуг болгаш делгем. Чижээ, ВКП(б) төөгүзүнге болгаш партия тургузуунга—400 шак берген, политиктиг экономияга, совет экономиканың үндэсинеринге—280 шак, диалектиктиг болгаш төөгү материалдыкка—180 шак, бүгүниги болгаш СССР төөгүзүнге—350 шак, дый, литературага—450 шак, экономуг болгаш политиктиг географияга—150 шак берген. Орус дылдан тыва дилче очуудар бөлүктөргө өөредилге планын 25 хуу улагаттырган.

ВКП(б) ТК-ның айтышкынын болгаш ВКП(б) обкомунун доктаанын күөсетпешаан, школазын дирекциясы, партбюроу марксизм-ленинизмди чогаалдарын, большевик партиянын төөгүзүн болгаш теориянын дыйнакчылар ханы өөренип алыр талазы-биле чогуур хемчеглерин ап келген. Кафедралар боттарынын бүгү ажилын школазын чөвүленинге чугаалашкан, бадылаан план өзугаар чорудуп турган. Өөредилге, методика ажилынын, дыйнакчыларнын бот кичээлинин, орус дылды эки шингээдин алырыннын шынарын бедидеринге улуг сагыш салып турган.

Башкылар кичээлдерге эки белекенип турары-биле лекцияларнын идеялыг дениели элээн бедик пинарыг эртип турар. Семизар болгаш класс кичээлдеринин планын ей-шаанда кылып, дыйнакчыларга ону бедирин турганынын харазында семинар болгаш класс кичээлдерге дыйнакчыларнын илскейи улам-на көдүрүп, марксизм-ленинизмни ханы билеп алырынга улуг дуза болуп турган.

Лекцияларнын, семинар болгаш класс кичээлдеринин идеялыг дениели бедидер талазы-биле башкылар Антипина, Решетников, Абрамова, Шилоховост, Кротский болгаш өскелер-даа элээн чедишкнниг

нерни чөдип алган.

Орус дыл кичээлин дыл башкылары Петракова, Курченко, Фастунова, Васина олар эки чорудуп турганнар. Дыл эртеминин талазы-биле эш Сталиннин алдарлыг айтышкынын удуртулга болдуруп, шын чөп ажылгап турганы-биле ол эштер дыйнакчыларга быжыг билгин бергенер. Дыйнакчылар Бавуу, Сирин-оол Шойдан, Кюнзон, Дажыжык, Яндаймаа, Томбалаан, Сенди, Калын-оол болгаш өскелер-даа школага келирде орус дылды барык билбес чораннар, ам ол эштер орус дыл кырынга хостуг чугаалап, политиктиг болгаш уран чогаал литератураларын номчуп, эки биллип ап, лекцияларын, илеткелдерин орус дыл кырынга кылып турар апарганнар.

Школазын башкы коллективинин ак-сеткилдиг ажилынын түнелинде өөредилгенин түнелин чүгээр эки болуп эрткен. Күрүнө болгаш агар шылгалдаларнын дыйнакчыларнын 61 хуузу кончуг эки болгаш эки, 38 хуузу ортумак кылдыр дужааганнар.

Элээн хөй дыйнакчылар күрүнө болгаш агар шылгалдаларга өөренип эрткен материалдарын ханы, эки биллип алганын көргүскенер. Чижээ, бо чылын школазы дооскан эштер Далай-оол, Тамба, Дулин, Ошпенко, Макеев, Багу, Люндуп, бир дугаар курсту доозуп турар эштер Зайцева, Даваа, Кленов, Дига, Харченко, Кысыгай, белекел курзун доозуп турар эштер Сенди, Калын-оол, он ай хуусаалыг курс дооскан эштер Власов, Кызыл-оол, Черкашина кончуг эки болгаш эки бедиктерин алганнар.

Өөредилге чылын чедишкнниг доозарынга партия организациязынын хүн бүрүде чорудуп турган ажилы эки дузалыг болган. Партбюроун хуралынга, бөлүктөринин болгаш нинти школазын партия хуралдарына чугаалажып турган айтырларын 60 хуузу өөредилгеге хамааржып турар. Чижээ, 1950—1951 өөредилге чылынын түнелин болгаш партия организациязынын сорулгазы, өөредилге бөлүктөрине өөредилгенин шынарын дугайында, агар шылгалда болгаш кафедра ажилынын дугайында, 1950—1951 өөредилге чылынын баштайгы улдуунун түнелинин дугайында болгаш оон-даа өскө хөй айтырларны чугаалашкан.

Партиянын политиктиг болгаш кижизидилгелиг ажилына улуг сагыш салып турган. Сонгулда унастотунга ажилдаар агитколлективни

тургускан, анаа 73 агитаторлар ажилдап турган.

Башкылар болгаш ажилдакчылар өөренири-биле ВКП(б) төөгүзүн өөренир бөлгүмүн, техниктиг ажилдакчыларга эш И. В. Сталиннин допчу биографиязын өөренир бөлгүмүн тургускан. Школазын беш башкылары дээди өөредилге черлеринге заочно өөренип турарлар.

Масса кижизидилгелиг ажилды күштелдирер төлээде, бүгү коллективке тус-тус темалар талазы-биле лекцияларны чорудуп турган. Шунту 55 лекцияларын, оон иштинде бүгү делегей байдалынын дугайында 12 лекцияны, нинти политиктиг тема талазы-биле 18 лекцияны, эртем шинчилел талазы-биле 25 лекцияны номчаан.

Школага кино чуруктар көрүлдэин неделя санында чорудуп турган. Шунту 43 кино чуруктарын көргүскен, оон иштинде «Ленин октябрьде», «Ак-көк хемнин чурту», «Александр Невский», «Миклухо-Маклай», «Минин болгаш Пожарский», «Дидим кижилер», «Алдын сылдыстын эдилекчизи», «Кан солдат» болгаш оон-даа өскө.

Өөредилге чылынын дургузунда теоретиктиг ийи конференцияларын чоруткан. Бирээзи—эш Сталиннин дыл эртеминин талазы-биле ажилынын дугайында, ийи дугаары—В. И. Ленинниг «Материализм болгаш эмпириокритицизм» деп ажилынын дугайында конференция болган. Ийчаарга, Совет чогаалчылар эвилелинин тыва салбыры-биле кады Сталинчи шанналдын лауреады чогаалчы С. Токанын «Аратгыл сөзү» деп тоожуунун талазы-биле номчукчулар конференциязын чоруткан. Ол конференцияларга колдуунда-ла дыйнакчылар илеткелдер кылганын эштер Баву, Кончук, Дулин, Макеев, Тамба, Ошпенко, очуудурукчу Бадаа болгаш өскелер-даа. Оон ынай Л. Н. Толстойнун мөчээнинден бээр дортен чыл болганыга холбаштыр уран-чогалак кезээин организациястаан.

Бот-тывынгыр уран чүүлдү хөгжүдериңге улуг сагыш салып турган. Эртен чылын бот-тывынгыр уран чүүл кезээлерин алды удаа чоруткан. Анаа дыйнакчылар, ажилдакчылар, башкылар киржин турган.

1951—1952 өөредилге чылыга чедишкнниг белекенир дээш школазын коллективни белекелдерин чорудуп турар.

В. КУРЕНЕВ,
Областың партия школазынын директору.

Шилчиер Кызыл тунту тывыскан

Июльдин төнчүзүнде Кызылдын автотранспорт коллективинин хуралы болган. Ол хуралга ВКП(б) хооркому болгаш ажилчы човнарныя депутаттарынын Кызыл хоорай Советинин күөскечи комитеди автотранспорт коллективинге шилчиер Кызыл тукту тывыскан.

Хоорай Советинин күөскечи комитединин даргазы эш Кузнецов,—

июль айда бүдүрүлге планын ажыр туктуктени дээш шилчиер Кызыл тукту тысып тура, ынчангаш коллектив шилчиер кызыл тукту быжыг тударынын дугайында идегеп, чүве чугаалаан.

Автотранспорт конторазынын начальниги эш Поляков ВКП(б) хооркомунун болгаш хооркүөскөмүн шилчиер Кызыл тук тывысканын

га өөрүп четиргенин демдеглевишаан, 1951 чылда бүдүрүлге планын долдур болгаш ажыр күөскедиринин дугайында хүлээнип чугаалаан. Хуралга сөс ап чүве чугаалаан электросварщик эш Гребенников, токар эш Сенкевич олар ай санында бүдүрүлге ажилынын нормазы 150 хуу күөседирин-биле чаа хүлээлгелер алган.

А. КИЛИН.

Сибириниң мурнакчы комбайнёрларының ажилының дуржулгазы

Бүгү чуртта Сибиринин алдарлыг үш комбайнёрлары — Алтай крайда Буденновск МТС-тин Семен Ефимович Пятница, Алтай крайда Фрунзе МТС-тин Федор Васильевич Чабанов, Омск областа Павлоград МТС-тин Иван Васильевич Величко оларнын айды-сураа үнүп турар 15 чылдын дургузунда олар чүс муң ажыг гектар тарааны ажаап алган болгаш 6 миллион пуд хире тарааны бастырган. Ажилга бедик көргүзүлгелерч болганы дээш оларга шунтуузда Социалисттик Күш-ажылдын Маандыры деп атты тывыскан.

Олар шаандан бээр быжыг эп-на-ыралдыг болуп, боттарынын ажилынын дуржулгазын солчуп, бот-боттарынын аразында чаржып турарлар.

Сибириниң кызыгаар чок делгем ховуларына совет техниканын чүю кылып шыдаптар аргазын олар көргүскен. Хүн бүрүде кожудалаг ийи комбайнын агрегады-биле чүс гектарны ажилдап бүдүрер оларнын ажилында анаа чүве болу берген.

Бо мастерлерини тарааны ажаап алыр ажилды организациясында дыка хөй чаа чүүдлер бар, чамдык ажилдарын кылырын олар боттарынын мергежи алган аргалары-биле чорудуп турар.

Чижээлээрге, олар 10 чылда «Сталин»-1 деп кожудалаг ийи комбайн-биле ажилдап турган, ол машинанын конструкциязын экинчиин киргенер. Оларнын ам ажилдап турар «Сталин»-6 деп комбайн-нарын кылып үндүрде мурнакчыларнын бүгү-ле саналдарын таарыштырып көргөн.

Комбайнёр эштер Пятница биле Чабанов комбайнга ажилдаары-биле кады трактор бригаданын бригадирлери болуп турар. Тускай эртемни мынчаар дүшүтургеп эки түнелин берип турар. Олар тараа тарыыр черлерин боттары белекээр, таралгастык шынарын көрүп, шөлдүч унасто бурзун эки билер, трактор бригаданынын бүгү составында кижилерин болгаш бодунун колхозунун ажил-агыйын эки билер. Тараа ажаап алышкынын үзүнде чүгле колхозтун шөлүнге болгаш бригадага көстүп келир комбайнёрларга организациясыг ажил талазы-биле улуг бергедээшкннер таваржып турар.

Бо дугайын бригадирде ажилдаварын турар комбайнёр эш Величко бүзүрүдүп турар. Анаа прицепчиктерин, дузалар ажилчыларнын шилдин алырынга үргүлч бергедээшкнн таваржып турган. Оон ажилдап алыр эштер Пятница биле Чабановка бодарга эвээш болуп турар. Башкырыкчыларын ажилын эки таарыштыр тургусканында агрегаттың бедик бүдүрүчүлүгү улуу-биле хамааржыр. Эштер Пятница, Чабанов болгаш Величко оларнын агрегадын ажилдакчыларынын составы элээн хөй чылда барык-ла өскерилди берген келген. Олар шунту быжыг чурумнуг, ажилга эрес-дидим болгаш боттарынын машиналарын биче кезектерин бези өөренип алган ону эки билерлер. Эш Пятница 4 штурвалник, а эштер Чабанов биле Величкода чүгле ийи-ийи штурвалник бар. Күженишкнниг болгаш барык-ла дүн-хүнде ажилдаарынын ийи штурвалник-биле ажилдаары берге

Өске агрегаттарнын составы чаңгыс ай, анаа-ла агрегаттардан ылгал чок болуп турар.

Бүгү-ле техниктиг ажаалганы кичээлгелг болгаш бүрүн чорудары—агрегат бүрүзүнү үрөп болбас дүрүмү болуп. Ынчангаш машина үзүктөл чок ажилдап, үрелген чүүдлерин чогуур өйүндө элип ап чурар. Ажилдап турар үеде үрелир чүүдлер болбайн турар.

Техниктиг ажаалганы чорударынын хүлээлгезин агрегаттын бүгү ажилдакчыларына тодаргай үлөп каан. Машинанын кол заправказынын үзүнде-даа, ажилдап турар үеде биче кады турарда-даа болгаш ажил доозулган соонда-даа кижин бүрүзү чүнү кылырын эки билер.

Кывар, чаар чүүдлер кудуп бээр кижин баш бурунгаар айткан черинге чөдип келгеш, кывар чүүлдү сордурар насостун күжү-биле тракторнун болгаш комбайнын кывар чүүл кудар саваларына долдур кудуп бээр. Ол-ла үеде суг дажыкчызы радиаторже сугну долдур кудуп бээр, штурвалник машинанын бедирлерин көрүп, подшипниктерин чаар, хөпсөнөкчилер хөпсөнөкчинин кезектерин хынап көөр болгаш база катан чаап үзээр.

Эш Чабановтун трактористри тракторнун подшипниктеринден аңгыда комбайнын улуг дугуун чаап турар. Дузалакчы ажилдакчылар база-ла боттарынын кылыр ажилын чорудуп, комбайнын, тракторнун арыгаарын болгаш өскө-даа кезектеринде четпестерин элип турарлар. Комбайнёрлар боттары эн чугула кезектерин болгаш механизмнерин хынап, ында четпестерин дорзан-пачок кылып турары-биле кады ажилда доктар болбазын дээш баш улур хемчеглерин ап турар.

Тракторнун кол заправказын бол-

Владимир область. Суздальск районун Фрунзе аттыг совхозу сизен кезилдизинде кол ажилдарны машиналар күжү-биле чорудуп турар. Совхозтун бызаачылары алды кижиниң дузазы-биле хүнде 60 тонна сизини сарааттаар тускай сарааттакчыны кылганнар. Чурукта: тускай сарааттакчынын ажилдап турары. Чуруй А. Сидоровтуу. СЭТА-нын прессклишези.

Ильинка көдээ Советтин сессиязы

Июльдин төнчүзүнде Каа-Хем районун Ильинка көдээ Советинин сессиязы болуп эрткен. Анаа дөрт чүүл айтырларын чугаалашкан. Дүжүт ажаап алышкынын болгаш күрүнөге тараа дужаалганын белекеленин дугайында «Большевик» колхозтун даргазы эш Соломиников, «Победа» колхозтун хому бригаданын бригадирин эш Долмачев олар тус-тус илеткелдер кылган.

Кайы-даа колхозтарда көдээ ажил-агый машиналары, чепсек-хес-рекселдер бүрүн септетимээниң, дүжүт ажаап алышкынын ажилчы планарын чогаалдып кылбаан, колхозтарын баштаар черлеринин болгаш колхозчуларнын нинти хуралдарына амдыгаа бедир бадылатпайн турганын көдээ Советтин сессиязы буруу шаап демдеглээн.

Айтып доктааткан каш-ла хонуктарын хуусаазында дүжүт ажаап алышкынын хову туралгарын бүрүн дерип алыр. «Победа» колхоз серилиг 2 шанын немей белекээр, тараа кургадыр черин септелгезин дүн-хүн чокка ажилдап турган доозар, «Большевик» колхоз серилиг 2 шанын, тараа кургадыр черин дүрөк белекээр турар дугайында көдээ Советтин сессиязы шынгы айтып демдеглээн.

«Большевик» колхозта тудуг ажилынын дугайында тудуг бригадирин эш Ензак илеткел кылган. Тудуг бригаданы план өзугаар 1200 кубо-

метр ыяш белекээр тургаш, 800 кубометр тудуг ыяшын белекелеп алган. Колхозта тудуг-сууржулга ажилы дыка четпес чоруп турар, машина оруунда чүгле 150 кубометр ыяшты белекелеп дажылаан. Бригада чаа 15 чуртталга бажынарнын, эрги 10 бажынарнын тудар турган, ынчалза-даа, бо аразында чүгле эрги 7 бажыны, база 1 чаа бажыны туткан, оон ынай чаңгыс-ай хевирлиг төлөвилелдин чурумунга таарышпас 5 бажынарнын кылган. Колхоз 4 саны мал кажааларын тудар турган, чүгле бызаа кажаазынын ханазын тургускан. Тудуг бригаданын 40 кижини тургузар турда ам чүгле ыле 15 киж ажилдап турар.

Колхозтун тудуг ажилын экинжидер дээш тудуг бригаданын четчелеп, дерип тургузарын көдээ Советтин сессиязы колхоз баштаар черинге дааскан.

«Победа» колхозтун мыйыстыг бола мал фермазында сүт саалдзынын планын кайы хире күөседип турар дугайында айтыргыны сессияга чугаалашкан. Дүжүт ажаап алышкын үзүнде көдээ клубтун болгаш библиотеканын массалыг ажилынын дугайында планын көдээ Советтин сессиязына бадылаан. Чугаалашкан айтыргы бүрүзүнүң талазы-биле көдээ Советтин сессиязы шийтпир үндүргөн.

М. ШОГЖАЛ.

Малчынарнын чедишкннери

Өвүр районун колхозтарында партия организацияларынын малчынар-биле ажилды экинжикенин түнелинде ажил-агыйнын көргүзүлгелерин чедишкнниг болуп турар.

Районун малчынары бүгү төрөөн 146 бедерден 145 кулуннарын, 515 инектерден 510 бызааларын,

төрүтүнген 12.300 анай, хураганнарын ажаап алганнар.

«Торгалыг» колхозта кадарчылар Севильбаа, Чамзырай олар 37 бедерден 37 кулуннарын, 22 инектерден 22 бызааларын бүрүн камгалап алганнар. Ол ышка Дус-Даг суммузда малдын чаш төлүп ажаап алыр чедишкнниг болуп турар.

М. ЧАМБАЛ-ООЛ.

ажылынын бригаданын бригадирин болгаш колхоз даргазы-биле кады тараа ажаап алырынын бүгү маршруттарды докталдып тургузары чугула. Оон соонда олар боттарынын комбайнын ажилдаар черинге аппарып алыр. Ажаап алышкын мурунда бедирлерин болгаш механизмнерин база катан хынап көөр болгаш 3—4 шакта комбайнын кескен тараага ажилдадып тургаш эдиктер ажилдадыр херек. Баштайгы хүнде 4 шакта трактор бир дугаар дүргенинге ажилдаан, оон соонда кезектерин дызыткаш ийи, үш дугаар дүргенинге ажилдаар.

Комбайн-биле кезер черни төгерик азылгы кылдыр лобогрейка-биле дескнндир кезип алыр. Загонун хүнде ажилдап кылдыр хемчээл-биле азы 100 гектар кылдыр үзүп алыр. Ажилды эртен дан бажындан эгелээш орай кезээге, шалын-хыраа дүшкүжө бедир кылыр. Дүне ажилдаарына комбайнга электрин чырыткызын дерип кылган. Комбайн чоруп турда бастыргынын үген тарааны тергелиг айттар болгаш автомашина-биле сөөртүп турар. Комбайн-биле кожа тергелиг айттар чорур черлерин таарыштыр дерип кылган. Эш Пятницын комбайнын 8—10 тергелиг айттар ажилдап турар. Эш Чабановтун агрегадында «ЗИС-5» деп ийи автомашина ажилдап турар.

Эштер Пятницын, Чабановтун болгаш Величконун агрегады тараа ажаап алырынга белен болуп турар. Комбайнёрлар эртен чыл ышкыш бедик дүжүт дээш, ажилдын экин шынары дээш, комбайнын бедик бүдүрүчүлүгү дээш, база боттарынын көргүзүлгелерин бо чылын куудалтпас дээш демисежиринге сөзүн берип турарлар.

Инженер П. ЛЕОНОВ.

Колхоз тудуунда

Тудуг ажилы эки чоруп турар

Чөөн-Хемчик районда Жданов аттыг колхозтун тудуг бригаданы бодунун ажилын эки күөседип, колхозчуларны ыштыг кара өглерден культурулу, чырык, чылыг бажынарже киирер дээш ажилдап турар.

Тудуг бригаданында 66 киж ажилдап турар. Бо чылын 14 чуртталга бажынары тудар планын, 4 бажынын суурда эккеп туткан 10 бажынын тайгада туткан. Тудуга хергелээр 1375 кубометр ыяшты болгаш 3700 манзыны дилип белекээр. Транспортта 8 тергелиг 22 аяг үзүк чок ажилдап сөөртүлге кылып турар.

Колхозчу Чамзырайга баштаган 13 херээженнер 40 баш инек кирер кажаанын фундаментиңиң саман-биле салып эгелээн. Олар оон аңгыда бир чуртталга бажынын болгаш гаражты саман-биле тударлар.

Тудугчулардан Чамзырай, Делгер-оол, комсомолчу М. Артаас, М. Сүгелдей олар хүн-бүрүнүн нормазын ийи катан ачыр күөседип, мурнакчылар болуп турарлар.

С. ҚЫЗЫЛ-ООЛ.

Колхоз тудуунда херээженнер

Сүт-Хөл районун Сүт-Хөл суммузда Киров аттыг көдээ ажил-агый артелинин колхозчу херээженнеринден 24 киж тудуг бригаданында ажилдап турарлар.

Олар бажынарнын тускай белекелеп кылган балгаш-биле тудуп, 38 аял хүннеринде узун дурту 8 метр, дооразы 6 метр 2 чуртталга бажынарнын ханаларын доосканнар. Оон ынай ам 2 бажынарнын фундаментиңиң салып эгелээн.

Балгаш-биле кылган бажынарнын шынары эки болуп турар.

Херээжен тудугчуларнын иштинде эштер Дыйданаа, Булумаа, Аратына олар хүн-бүрүде ажил нормазын 150—175 хуу күөседип, макталдып келгенер. Тудуг бригадаларынын аразында шилчиер Кызыл тукту эш Чангайын удуртканы бригада тудуп турар.

М. ДАРЖАЙ.

Тудугже кичээнге сальр херек

Чаа-Хөл районда Шверник аттыг көдээ ажил-агый артелинин тудуг сууру сайзыравайн турар. Ол колхоз бо чылын чуртталганын 10 бажынын, бир тараа складын, 80 баш инек кирер бир кажааны, 600 баш хөй, өшкү кирер кажаа тудар планын.

Ындыг турбуже, колхоз баштаар чер тудуг ажилчы кичээнге салбайн, күштү чөп организациястаан.

Тайгада чүгле белз бажынын ыяжын кезип белекээр, колхоз төвүнде бир бажыны туткан болза-даа, техник талазы-биле шын эвес болган. Тарааны чаа дүжүдүн каш конгаш ажаап алыр деп турда тараа урар склад ам-даа чок. База мал кажаалары тутунмаан.

Колхоз баштаар черин (даргазы Манзы) тудуг ажилын эки дуртталгазы болгаш тудугчун чоруп турарын хүн-бүрү хынап көрбээни илден.

Районун удурттур органныр бо колхозтун тудуг ажилын экинжидип чорударынче дарый хемчег алза чогуур.

К. СУНДУЙ.

Удуртулганы күштелдирер

Аныяк колхозту организац, ажил-агый талазы-биле быжыглаарына бир чугула холбайгып турар ажил болза, колхозчу суурну сайзырадыр болур. Эрзин районун «Коммунизмче орук» колхозтун тудуг бригаданы 6 чуртталга бажынарын туткан, оон аңгыда чылгы, шээр мал, инек кажааларын тудуп эгелээр деп турар.

Тудуг бригаданында 70 ажыг киж ажилдап турар. Бажынар тударына 50 ажыг, мал кажааларын кылырынга 20 кижини тургускан. Тудуг бригаданын эш Ширин удурткан. Моон-биле черелештир ажилда четпестер чүл дизе, бо чылын 20 чуртталга бажынарын тудар турган, а херек кырында каш-ла санын бажынар тутунган. Тудуг ажилын колхозтун удурткучулары чамдыкта утуп, арай сулардып турар чүүл бар.

Колхоз бүдүрүлгезинин тудуглары болгаш чуртталга бажынарын дарый кылдыр дээш колхоз баштаар чери кичээнге салыры чугула.

К. ӨЛЗЕЙ.

Колхозтарда хуваашпас фондуларны чөп ажыглаар

Большевик партия, Совет чазак, эш Сталин артельчи ажыл-агыйны быжыглаар, колхозчу өчүзү хөгжүр болгаш камгалар дугайында улуг сагыш салышкынын илереди турар.

Колхозка бүдүрүлгениң кол хөргилери: ажил-агый тудуглары, көдээ ажил-агый машиналары, чөп-хөргелдер, ажылчы болгаш продукттуг мал хөй болган тудум-колхоз бодунуң ажил-агыйның түгү адырларының күчүлүг көдүрүшүнү дүрген чөдөп алыр. ВКП(б) ТК-ның Февраль пленуму колхозтарга ажил-агыйнын, культура-амыдыралдын болгаш чурттагынын тудугларын калбаргырын партия болгаш совет органнырдап берген.

Капитал чарыгдаларга көрдүгөн хөргилериниң үнөр дөзү колхозчуларнын күш-ажылчы салышкынынан ангыда колхозтарнын хуваашпас фондуларнын ашка хөргилери болур. Көдээ ажил-агый артелинин Уставын өзүзүр колхозтар тып турар ашка оругаларында хөргилериниң тускай түнерин хуваашпас фондуларны немеп четчелээр-биле чыл бүрүдө шилчидип турар. Ол шилчигелер тараалдан районнарга 13 хуудан эвээш эвес, ынчалза-даа 15 хуудан хөй эвес, техник культурагы болгаш мал ажылдыг районнарга 15 хуудан эвээш эвес ынчалза-даа 20 хуудан хөй эвес, хемчээлдиг болур. Хуваашпас фондуларны немеп четчелээринге хөргилер шилчидериниң тодаргай хемчээлин колхозтун орулга-чарылга сметазын бадылаар үедө колхозчуларнын ниити хураалындан доктаадыр.

Колхозтар ашка оругаларында ашка хөргиниң хуваашпас фондузунче хөргилер шилчидеринден ангыда эт-хөргөш сатканында, эт-хөргөни болгаш чөп-хөргелдерди камгалатканын кирген хөргилерин, колхоз кезигинериниң кирериниң дадывыр болгаш капитал салышкына көрдүгөн өске-даа хөргилерин шилчидер.

Колхозтар хуваашпас фондуларнын хостуг хөргилерин көдээ ажил-агый банкызында капитал салышкынын санынче чылдын бүгү дүргүзүндө кирип турар ужуруг. Ынчангаш хуваашпас фондуларнын хөргини болза, ниитиниң ажил-агыйнын улам ылайгы көдүрүшүнүң кол дөзү болур. Ол хөргилер колхозка хөй болган тудум-на машиналарны болгаш өске-даа эт-хөргелдерин садып ал, ажил-агыйнын, культура-амыдыралдын тудугларын калбартып болур. Артелиң байлаан көвүдөлүринге болгаш быжыглаарыңа ниитиниң өчүзүңге камныг болуру, машиналарны, тудугларны шын ажыглаары болгаш кагадалары, малды эки азырап, ажаары, көдээ ажил-агый продуктуларын шын чарыгдалары болгаш хөргиниң орулгазына чарыгдалары улуг ужуру дузалыг.

Областың колхозтарының хөй кезин ниитиниң ажил-агыйны хөгжүдериниң, хуваашпас фондуларны өстүрериниң хөргинге улуг чөдөшкүниң чөдөп алган. Чижээ, Каа-Хем районда «Победа» колхоз саң-хөө ажылы эки организастаап. Хуваашпас фондуларны күсөл-биле база колхозчуларның күш-ажылы киржилгезин-биле колхозта бүдүрүлгө тудуглары, аыт кажаазы, электри станциязы туттуңган, көдээ ажил-агый машиналарын болгаш автомашинаны колхоз садып алган. Бо чылын 17 муң рубль өртөктөг үрелиң аскыры садып алган. Инек кажаазын, бызаа кажаазын тудар болгаш бүдүрүлгениң элэни ажилдарын механизастаарыңа электри күжүн ажыглаар леп төлөвлээн. Хуваашпас фондуларнын тыптып турар бүгү-ле ашка-хөргилерин колхозтун кол фондуларын көвүдөлүринче угландырып турар. Колхозта үчөт эки тургустунган. Колхоз бүдүрүлгезинге чөдөп алган чөдөшкүниң дугайында «Победа» колхоз ВКП(б) райкомунуң болгаш райкүсөмнүң шилчидир тугун алган.

Ол ышкаш Кызыл районда «ТАРН 12 улуг хурал» колхоз саң-хөө ажылы багай эвес организастаап. Хуваашпас фондуларнын хөргилери-биле болгаш колхозчуларнын күш-ажылы киржилгезинин ачызы-биле колхоз инек кажаазын, бызаа кажаазын, хөй кажаазын, куш кажаазын, чылыг күжү-биле ажилдаар электри станциязын, далган дээрбездип тудуп тургускан. Үрелиң аскыры садып алган. Хөй малдын фермалары үрелиң мал-биле немээрин төлөвлээн. Хуваашпас фондуның бүгү-ле хостуг хөргилерин көдээ ажил-агый банкызында капитал салышкынынын санында шыгжап турар болгаш хуваашпас фондуның ашка-хөргилерин орулга-чарыгдалары турар. Ол ышкаш Тес-Хем районда Ленин

аттыг, Чөөн-Хемчик районда «Октябрь 30 чыл ою», Таңды районда Сталин аттыг, Улуг-Хем районда «Свобода труда» ышкаш саң-хөө талазы-биле үлгерлис колхозтар областа эвээш эвес.

Мал ажылының, чер ажылының болгаш ажил-агыйның өске-даа адырларының хөгжүлгезинде чөдөп алган чөдөшкүниң ниитиниң чөдөшкүниң кол хөргилери каш катан өскөн. Хуваашпас фондуларга чыл бүрүнүң шилчидилгелери чайгылыш чөк өзүп турар. Колхозтарның хуваашпас фондулары областа 1949 чылда 4 миллион рубль, 1950 чылда 4,5 миллион рубль турган болза, 1951 чылда чүгле 8 районнарның колхозтарының талазы-биле хуваашпас фондуга кирир ашка-хөргилерин 3,9 миллион рубльге төлөвлээн. Бо бүгү байлакшыл болза, колхозчу ажил-агыйга, колхозчуларнын материалдыг болгаш культурагы депенин бедидеринге хамааржыр. Ындыг болза-даа, саң-хөө ажылы эки организастаап колхозтар-биле чергелештир саң-хөө ажылы багай организастаап, бүдүрүлгениң кол хөргилерин көвүдөдир дээш демисел чорутпайн, хуваашпас фондуларын ашка-хөргилерин базаарылваашпа, колхозчу амьдыралдыг кол хостугузу — көдээ ажил-агый артелинин Уставын үрөп турар чамдык колхозтар болур.

Көдээ ажил-агый артелинин чижек Уставының 12 чүүдүдө: «Бүгү-ле кирип турар оругалары оларын кирген хүндөп эртербейн, артелиң орулгазына ыязыла кирип бижи турар.

Артелиң кирер ашка орулгазы-биле үнөр чарыгдалың чыл сметазын артелиң баштаар чери чогаадыр, ону чүгле артель кезигинериниң ниити хуралы бадылаанын соонда ук смета ам күштүг болур.

Артелиң баштаар чери хөргөш чарыгдаларга чүгле смета биле баш удур көрдүгөн чүүдөргө чарыгдалар, — баштаар чер бодунуң тудум-биле чарыгдалың сметазында хөргиниң бир чүүдөң өске чүүдө көжүрүп чарыгдалар чорукту болдуруш болгаш бир эвес хөргиниң бир чүүдөң өске чүүдө көжүрүп чарыгдалар апарза баштаар чер ниити хуралдың чөп-хөргөшүн ыязыла айтырар хүлээлиг. Артель бодунуң хостуг ашка-хөргиниң банкыда азы ажаалга кассазында бодунуң агар санынга шыгжаар. . .» деп айткан.

Хөргө кырында хостуг ашка-хөргилерин банкыда агар саңга шыгжадыры колхозка шынап-ла ажыктыг болуп турар. Чүге дээрге, колхозта албан дужаалдыг кижилер ашка-хөргиниң саңгыдал чарыгдаларында чайлаарыңа, өрт болганда ашаның от айылында камгалаарыңа дузалап турар. Агар саңга шыгжаткан ашаның дугайында банк чыл иштинде 3,5 хууну колхозка төлөп бээр. Агар саннарда хостуг ашка-хөргилерин банк таарыштырып, ашка-хөргинге түр үедө бачып турар күрүнө албан черлерин болгаш колхозтарны ашалаңдырыңа ол хөргилерин ажыглап турар. Ынчангаш колхозтарнын хостуг ашка-хөргилерин шилчээшкниң чок анаа чытпас, улус ажил-агыйныга ажык чок чытпас. Хостуг ашаны банкыда агар саннарда шыгжаары болза, совет рубльди быжыглаарының, улус ажил-агыйныга оң ужурудузын бедидериниң чугула чүүдүнүң бирээзи болуп турар.

Банк болза, агар саннарда чыдар түнерин хайгаарыашпаан, ашка хүүлгезин шын чорудар талазы-биле колхозтарга дузалап болур. Агар саннарда ашка-хөргиниң киририн садыдыр чорук колхозтун болуңа болгаш улус ажил-агыйныга когарал чөдөдир.

Оң-биле чергелештир көдээ ажил-агый артелинин Уставының 12 чүүдүнүң негеделерин каржызы-биле хажыдып турар чорук дыка хөй көдээ ажил-агый артелинин баштаар черлеринде бар. Хамактын мурунда ашка-хөргилериниң болгаш продуктуларын үчөдү элээн хөй колхозтарда чок болуп турар. Чамдык колхозтар 1950 чылдын чыл өчөттөрүн мынчага чөдир кылып дооспаан. Чамдык районнар орулга-чарылга талазы-биле сметаларын ниити түнелдерин мынчага чөдир саададып турар. Колхозтарнын капитал тудугларга көрдүгөн хуваашпас ашка-хөргини фондулары өске сорулгаларга чарыгдалынып, саңгыдалга таваржып турар. Ол ышкаш чамдык колхозтар эртен чылдын дүргүзүндө хуваашпас фондуларга хөй түңнүң болгаш бо чылын безин банкыда агар саннарда хостуг ашка-хөргилерин кирибейн турар. Чижээ, Улуг-

Хем районда Ворошилов аттыг колхоз 1950 чылдын чыл өчөдүн амга чөдир кылып дооспаан. 1951 чылда кирип турар ашка-хөргинин болгаш продуктуларын үчөдүн кылбайн турар. Колхозтун баштаар чери орулга-чарылга сметазы чокка ашка-хөргилерин чарыгдалар турар болгаш бодунуң хостуг ашка-хөргинин банкыда агар санынга шыгжатпайн турар.

Улуг-Хем районда «Искра» колхоз хуваашпас фондуң ашка-хөргилерин капитал чарыгдаларга эвес, харын өске сорулгаларга чарыгдалар турар. Артелиң дыка хөй рубль түңнүг эт-хөргөш тусту-кижилерге өре кылдыр санатынып турар. Колхозчуларнын ажылдап алган күш-хүннерин барымдаалап-вайн чээли бээр практика колхозта чаңчыл болган. «Искра» колхозтун 1951 чылдын январь 1-де кижилерден алыр өрөзи 49 муң рубль турган, ынчаарга бо чылдын май 29-та 19 муң рубльди колхозчуларнын күрүнө чээшкениң бижидилгезинге төлээн, хуваашпас фондуга 6 муң рубльди чөдир кирибээн. Ол-да районда «Кызыл туң» колхоз колхозчуларнын ажылдап алган күш-хүннерин үчөдү чокка колхозчуларга чээли берип турганынын түнелинде чамдык колхозчулар чээлини ажыра алган. Чижээ, колхозтун ревизия комиссиязының даргазы Калбак Кыс 1520 рубльди, 86 килограмм тарааны ажыра алган, ынчаарга кызымак ажылдап турар колхозчу хойжу Кыргыс Көк 4 муң кире рубльди, 2 центнер тарааны чөдир албаан. Колхоз хуваашпас фондуга 12 муң рубльди чөдир кирибээн.

Таңды районда «Пламя революции» колхозтун кижилерден алыр өрөзи 40 муң рубль турганындан 148 муң рубль четкен. Колхозтарнын баштаар черлери көдээ ажил-агый артелинин Уставын хажыдып, саң-хөө ажылы багай организастап, капитал тудуг-биле холбашпаан өске чарыгдаларга хуваашпас фондуң ашка-хөргиниң чарыгдалар турар, өчөт болгаш үчөттү багай тургускан шак ындаг чижектерин өске-даа колхозтардан дыка хөйү көргүзүп болур.

Бо бүгүңүн түнелдине областың колхозтарының хуваашпас фондуга чөдир салбаан хөргилериниң түнери: 1948 чылда 769 муң рубль, 1949 чылда — 826 муң рубль, турганындан 1950 чылда 1080 муң рубль четкен. Таңды районда «Кызыл партизан» колхоз 40 ажыг муң рубльди, «Сталинский путь» колхоз — 11,5 муң рубльди, Будённый аттыг колхоз — 11 муң рубльди эртен чылдын хуваашпас фондуга чөдир кирибээн. Ол болза, колхозтарнын баштаар черлери хуваашпас фондуларнын ашка-хөргилерин банкыга шыгжадыр дугайында доктааткан чурумну сагывайн турарын айтып турар. Анча хамааржыр колхозтар болза, чылдын бүгү дүргүзүндө колхозка орулга кылдыр кирип турар ашка-хөргини бүдүрүлгениң иштиң аар-саар хөргелдинге чарыгдалар, азы колхозчуларга чээли кылдыр берип турар болгаш хуваашпас фондуң четчелеп немээр ашаны шуут кирибейн турар ниинке, азы кончуг эвээш түңнү хаая кирип турарлар.

Ниитиниң хөргиниң төчөчөлөп, самчыгдаларына чөдирин турар ол чоралыг практиканы партия болгаш чазак шынгы буруу шаап турар. Колхозтар баштаар черлериниң ажылының практикасында бо бүгү чоралыг чорук-биле районнарнын партия, совет организациялары болгаш көдээ ажил-агый килдистериниң удурткучулары кошкак демисеп турар.

Колхозтарнын баштаар черлерин болгаш көдээ ажил-агый килдистериниң чугула сорулгазы болза, колхозтарга саң-хөө ажылын, ылангыя үчөт болгаш өчөттү шын организастаары болур. Көдээ ажил-агый банкызынын ажылдакчылары колхозтарнын саң-хөө ажылын, үчөт болгаш өчөдүн максималдыг организастарыңа үрүлчүңүң дузаламчызын көргүзөр хүлээлгелиг. Оң-биле чергелештир көдээ ажил-агый банкызынын ажылдакчылары болза, колхозтарнын баштаар черлери болгаш көдээ ажил-агый килдистерин биле кады капитал салышкына көрдүгөн түнерин колхозтар доктааткан хуусаазында кирип турарын, ол ышкаш оң чөп ажыгдалын хайгаараар ужурулуг.

И. ЕВДОКИМОВ, көдээ ажил-агый банкызынын область конторазының эргелекчизи.

Бижик өөредилгезин улам калбартып, чоннуң бижик билбес чоруун узуткаар

Тес-Хем районда бижик өөредилгезиниң чоруп турары

Районнун бүгү чонун бижиктиң болдурур деп ажил районда ам бо үедө кол сорулга болуп калбарган. 1951 чылда бижикти билбес болгаш биче билер чорукту узуткаар деп ВКП(б) обкомунуң бешки пленумунун шийтпирин күүседир-биле партия райком болгаш райкүсөм база өске-даа хөй-ниити организациялары боттуг хемчеглерин ап чорудуп келген.

Бижик өөредилгезин экижилдер хемчеглер дугайында айтыргаларын партия райкомунуң пленумунга, районнун партия активиниң хураалына база ВЛКСМ райкомунуң пленумунга чугаалашкан болгаш бижик өөредилгелерин экижилдер дугайында тодаргай шийтпирлерин үндүргөн.

Бижик бөлүмнериниң кичээлдеринге районнун болгаш сумуларнын удурткучулары олуржуп, кичээлдерин эртин турарының шынарын хинеп, ында ажылдап турар культуармейжилериниң информацияларын ап турар. Мындаг хемчеглерин ап чорутканының түнелдине амгы үедө районда бижикти билбес болгаш биче билерлерин бижикке өөредириниң ажылары организастыг болуп, бижик өөренериниң бөлүмнериниң ажылары экижил берген.

Районнун колхозтарында болгаш сумуларында амгы үедө 29 бижик өөренериниң бөлүмнери ажылдап турар. Ол бөлүмнөрдө ниитизи-биле 282 бижикти биче билерлер болгаш 287 бижикти билбестер өөренип турар. Оон ангыда комсомолчулар болгаш коммунистер бижикке 2—3 кижилерин өөредир деп хүлээлгелерин алганнар. Олар ол хүлээлгелерин эки күүседип турар. Районда ниитизи-биле 38 культуармейжилер бар. Оларга дузалаар талазы-биле районга бижик башкыларын арга методунуң болгаш сорулгаларының дугайында өөредилгелерин берип, оларга хөргөлөө өөредилге материалдарын берген. Бижик бөлүмнө-

ринде өөренип турарлар үжүглөп номнары-биле болгаш сазын, караңдаштар-биле долузу-биле хандыртыңган. Бөлүмнериниң кичээлдер турар черлери стол, сандайларлыг болгаш самбыраларлыг.

Районнун чонун бижикке өөредир талазы-биле кызымакай ажылдап, хөй-хөй кижилерин бижикке өөредир турар эки ажылдыг культуармейжилер хөй. Устүү-Шынаада Молотов аттыг колхозта эге школа башкылары Шимитмаа 18 кижини, Монгалби 15 кижини бижикке өөртөкөн. Оон ангыда Молотов аттыг колхозта Соин 20 кижини, Чооду 21 кижини, Чыргалаңда Калини аттыг колхозта Бады 17 кижини, Саартай 20 кижини, Шуурмакта Ждапов аттыг колхозта Чооду 21 кижини, Самагалдай суурда Янчанмаа 17 кижини организастап, бижикке эки өөредип келген.

Оон-биле кады бижик өөредилгезиниң улуг ужурудузаламың Чыргалаңда, Шуурмак, Самагалдай суму Советтери чөдир үнөвөйлү турар чүүдө ам-даа бар. Бо черлерин Советтериниң даргалары эштер Чойбар-оол, Саңчай-оол, Орбунова олар бижик өөредилгезиниң бөлүмнериниң ажылын четчелес удуртуп турарынын ужурунда чамдык бижик бөлүмнериниң ажылы чөгүрү негеделдинге чөдир болбайн турар. Ында өөренип турар кижилер өөредилгени үзөр чоруктар үргүлчү болуп келген.

Ам сорулга болза, районда бижик өөредилгезиниң ам-даа бар болуп турар четчелестерин узуткаарының хемчеглерин партия райком болгаш райкүсөм ап, бижикти билбес болгаш биче билер чорукту бо чылын узуткаар деп ВКП(б)-ниң Тыва обкомунуң бешки пленумунун шийтпирин ажил херек кырынга күүседир дээш ажылы экижилдер негетинип турар.

М. ДАЛАА.

Идепкейлиг культуармейжи

Улуг-Хем районнуң «ТАР 10 дугаар улуг хурал» көдээ ажил-агый артелинин колхозчузу Б. Багыт-оол культуармейжи хүлээлгезин эки күүседип турар.

Эш Багыт-оол болза, бодунуң колхозунуң база ол колхоз-биле кожа туруп турар Сталин аттыг колхозтун (Бин-Хем району) бижик билбес 38 кижиниң апрель айдан бээр соксаал чокка башкылап келген. Ол ийн колхозтарда бижик өөредилгезиниң бөлүмнериниң кайызын-даа неделяда 2—3 катан кичээлдеп турар.

Эртен чылын ол бистин Сталин аттыг колхозтун бижик билбес кижилеринден 16 кижини билер кылдыр өөртөкөн, а бо чылын оон башкылап турар кижилери база эки шынаарлыг өөренип турарлар.

Амгы ситен ажаап алышкынының үезинде ситен шилдеринде бригадаларга агитация ажылын база чорудуп, эки агитатор деп мактадып, оларнын агитхуудустар үндүреринге боду шуут дузалажып турар.

С. БИЧЕ-ООЛ.

Редакцияга чагалаар

Сары-Булуң суурнун чагайжыдылганың дугайында

Эрзин районнун төвү Сары-Булуң суурну чагайжыдыр дугайында ында албан организацияларнын удурткучулары-даа, суур Совети-даа сагыш салбайн турар.

Суурнун туружунуң планы чок, ынанганш анаа бажың тудуп турар алабан организация чери-даа, хуу кижилер-даа бажыңары кайы хамаан чок тудуп турар.

Эрзи бажыңарны септээр, кышалаар, шала тунгуулаан бажыңарны эки шынаарлыг кылдыр бүдүрүп тургузар дугайында чүнү-даа кылбайн турар. Эрзин райпо баштаар чериниң конторазының бажыңын шала тудуп каандык бээр ам 4 чыл ажып турар. Бо үезин иштиңде ол бажыңга хол дөбгөзү. Ам хир чамың ортузунда шилары берген турар.

Суурнун чурттага бажыңарының чанында чуунду, пок төгөр

Райпромкомбинатта четчелестер

Тожу райпромкомбинатының ажил-чорудулганында улуг четчелестер бар. Райпромкомбинат алабан организация черлери-биле кандаг бир херексел кылып бээр дугайында керээ чаргаш ону чогуур өйшаанда чер-ле кылып бербес.

Ол ышкаш ажылчыларнын, албан хаагычтарнын ажил төлөвирин ында чогуур өйүндө төлөп бербейн турар.

Райпромкомбинаттын ажылының четчелестери оон директору Арагачыга шуут камдаржыр. Бүдүрүлгө планын хамдаржырыңа, ынанганш Эрзин райкүсөмү бо айтыргының дугайында бодуну шийтпириниң күүседизин ыязыла хандырар дээш бүгү хемчегин алыр болгаш Сары-Булуң суур Совети, оон даргазы Чоксум суур чагайжыдылганыңа чурттагыч чонну мобилизастаары чугула.

К. ӨЛЗЕН.

Ниитиниң өчүзүн камныг эдилээр

Чаа-Хөл районнун Кызыл-Даг сумузуңда майгының бажынын ол сумунуң ажылы чонлары боттарының эки туразы-биле 1937 чылда-ла туткаш, хөй-ниитиниң өчүзү кылдыр садыг шугумунга шилчидип бергенер.

Ол бажың септелге чок 14 ажыг чылда туруп келгениң ужурунда сөөлгү чылдарда баксырап турар. Ол садыгны эргелекчилеп турган кижилер ол бажынын оода кышазын кылдырып алыр дээш райпо баштаар черилден хөй удаа дилеп келирге, хөргөң бээр бис деп аазап турза-даа, херек кырында чүнү-даа бербээн.

Сөөлгү үедө ол майгын ажыг-

далдан үнөр чыгып турар. Эртен чылын аңаа улуг чаашкын болгаш, магазин иштиңге чыгкан 3.000 ажыг рубльдиң барааны үрелген, ынчангаш ол барааны акт-биле үндүр бижип каан.

Ол магазинниң амгы эргелекчизи Чындак-оол оон бажынын септээр дугайында Чаа-Хөл району даргазы Лашаковка хөй катан баарга те-даргай хары бербээн, садыгнын бажыны ам хүн эртен тудум-на үрелип турар.

Хөй ниитиниң өчүзүн камныг эдилээр дугайында Чаа-Хөл району баштаар чери сагыш сазыз чогуур.

Х. САРЫГ-ООЛ.

Бижикти билбес болгаш биче билер чорукту узуткаарының бөлүмнерин Эрзин районнун Качыкта ийн кезек черде тургускан. Качык-Хемнин бажында турар бөдүк аалдарда бир бижик бөлүмү бар. Ында 18 бижик билбес кижилер өөренип турар. Ол бөлүмдө Сары-Булуң 7 чыл школазынын кончуг эки өөреникчизи Агин культуармейжи болуп турар. База бир бөдүк аалдарыңа черде бижик билбестерни Кызыл ортумак школазынын өөреникчизи Идам-Сурун өөредип турар. Бо бөлүмнериниң ажылы эртен үелерини дүргүзүндө үзүктөлбээн.

Бижик өөренериниң бөлүмнеринге кирериниң мурунда бижик билбес турган улус ам бижикке чүгээр апарганнар. Ол өөредип турар улусту бижикти болдурур дээш улуг херекке өөреникчилер Агин болгаш Идам-Сурун идепкейлиг кирип, кичээлдерге белеткедип келип, эртин турарлар. Бөлүмнун диннакчылары бодунуң өөредикчилерин хүндүктөп турар. Бөлүмге өөренирде бижикти билбес турган Нордуку-Иди, Севид болгаш өскелер-даа бижикти номчуп, бижип турар болу бергенер. Улусту бижикке бөлүм кылдыр бөлүктөп өөредиринден ангыда, бижикти билбес болгаш биче билер улусту чангыстап өөредир арганы аныяк культуармейжи база ажыглап келген. Агин болгаш Идам-Сурун олар ам бо үедө 45 кижини бижикке өөредип турар. Ол улусту боттарынын чайгы дыштанылганының үезинде бижикти билер кылдыр өөредир деп сорулга салган бижик өөредилгезин чорудуп турарлар.

О. ОНДАР.

Бижик билбес чорукту дүрген узуткаар дээш

Өвүр районнун ажылы чонунуң ортузуңда бижик билбес чорукту дүрген узуткаар дээш ажыларга культуармейжилер идепкейлиг кирип турарлар.

Районда бижик билбес чорукту узуткаарының 28 бөлүмнери ажылдап турар. Олар эртен чаргык чылдын дүргүзүндө 109 кижини бижикти билер кылдыр өөртөкөн-ер.

Солчур сумузуңда культуармейжи Базыр-оол 17, Биче-оол 13, район төвүндө Тоткай-оол 5 кижини бижикке эки өөртөкөн-ер.

М. ЧАМБАЛ-ООЛ.

Райпромкомбинатта четчелестер

Тожу райпромкомбинатының ажил-чорудулганында улуг четчелестер бар. Райпромкомбинат алабан организация черлери-биле кандаг бир херексел кылып бээр дугайында керээ чаргаш ону чогуур өйшаанда чер-ле кылып бербес.

Ол ышкаш ажылчыларнын, албан хаагычтарнын ажил төлөвирин ында чогуур өйүндө төлөп бербейн турар.

Райпромкомбинаттын ажылының четчелестери оон директору Арагачыга шуут камдаржыр. Бүдүрүлгө планын хамдаржырыңа, ынанганш Эрзин райкүсөмү бо айтыргының дугайында бодуну шийтпириниң күүседизин ыязыла хандырар дээш бүгү хемчегин алыр болгаш Сары-Булуң суур Совети, оон даргазы Чоксум суур чагайжыдылганыңа чурттагыч чонну мобилизастаары чугула.

Ажыл шагы барымдаалык амы хуунуң хөргөң кылар, ашлар чоруну сөөлгү үедө көздөп турар. Чоокта чаа ол черин бухгалтери, ажил-агый эргелекчиси болгаш кассир-биле кады массалыг арагалар чорукту болдуруп турган болгаш.

Бэ бүгү четчелестер районнун удуртуп организ

